

bott női író asztalokon s a nem nagyra szabott női kezekben is. Csak egyet kívánnánk hozzá: egy hasonló igényeknek megfelelő *magyar anthológiát*, a melynek megszerkesztésére a magyar irodalom kis-tük-rének szerzőjét kérjük fel, annyival inkább, mert tudvalevő, hogy ő annak az ügynek egyik első harczosa és munkása, a mely hönünk leányainak a férfiakéval egyrangú, tartalmas, classicus műveltséget törekszik adni.

A szerző abbeli vágyában pedig — mert annak kell tartanunk, — hogy az e kis könyvben lerakott eszmék bővebb kifejtésére ereje és ideje legyen, a magyar tudományosság érdekében teljes szívéből osztozunk.

Cs. J.

Nemzeti kulturpolitikánk. Irta *Somogyi*. Budapest, Lampel. Ára 30 kr.

Ily cím alatt jelent meg a minap egy rövid — 15 lapnyi — elmefuttatás. Tulajdonkép polemia akar lenni a jelentéktelen kis dolgozat Beksits ama többször hangoztatott állítása ellenében, mely szerint nekünk aktuális politikai actiót nem lehet és nem szabad a *nyelvi assimilatióra* (magyarosításra) alapítanunk, hanem csak *politikai assimilatióra* van szükségünk, t. i., hogy a magyar korona területén lakó összes népeket, faji és nyelvi sajátásaik megtartásával kell megnyernünk a magyar állameszmének; különösen pedig a magyar fajban rejlő nagy szaporodási képességet kell jól fölhasználnunk, hogy ezzel mintegy ethnographiailag nyomjuk el a szaporátlan nemzetiségeket. — Beksitsnek e nézete bizonyára meglehetősen egyoldalú, és Somogyi helyesen utal ezzel szemben a magyar nemzet ezer éves multjára, mely fényesen tanuskodik a magyar nép nyelvi és faji assimiláló ereje mellett. Általában azonban a Somogyi dolgozata még sem közelíti Beksits munkáinak alaposságát és gondolatébresztő hatását, és teljességgel nem alkalmas rá, hogy Beksitsessel szemben kellő nyomatékkal rámutasson a magyar nemzeti kulturában, különösen az iskolákban rejlő nagy assimiláló erőre. Nagyon szükséges volna pedig, hogy ezt a munkát valaki jól elvégezze. Mert szomorú igazság, hogy a mi jogász-politikusaink teljességgel nem ismerik föl, micsoda fontos politikai eszközzel rendelkeznek az iskolában. Sokat beszélnek a közerkölcsök romlásáról és a nemzeti állam kiépítésének akadályairól, s változatosnál változatosabb politikai eszközöket gondolnak ki a bajok orvoslására. Csak egyre alig gondol valaki: az iskolára, mint nevelő, jellemképző intézményre és mint a nemzeti műveltségnek s ezzel egyuttal a nemzeti államnak alapjait lerakó munkásságra. A legtöbb politikus gondolata legfeljebb odáig ér el, hogy magyar nyelvterjesztő helynek tekinti az iskolát; de korántsem odáig, hogy az

iskolában a magyar nemzet szellemi regenerációjának és nagyságának a kútfejét tisztelje és becsülje. Ennél Somogyi sem jutott tovább. Ezt sem bizonyítja be, a mit pedig egy önállóan megjelenő füzetből elvárhatnánk; csak épen rámutat, a minek inkább valamely napilap hasábjain lett volna helye.

B. P.

Ein Studienaufenthalt in Paris. Ein Führer für Neuphilologen von Dr. Ph. Rossmann, Oberlehrer an der Oberrealschule zu Wiesbaden. Marburg, N. G. Elwert'sche Verlagsbuchhandlung. 1896.

Az idegen nyelvek elsajátításánál épen azt az elvet állíthatjuk fel, melyet Goethe a «Westöstliche Divan» jeligeül használt:

«Wer das Dichten will verstehen, muss ins Land der Dichtung gehen; wer den Dichter will verstehen, muss in Dichters Lande gehen.»

Közoktatásügyi kormányunk is azt a helyes elvet kezdi belátni, hogy az idegen nyelvet előadó tanár csak úgy működhetik sikeresen, ha alkalmat nyujtanak neki, hogy egy-két évet külföldön tartózkodhassék. E célból alapítottak újabb időben — igaz, hogy csekély összegű: 800 frtos — ösztöndíjakat, oly tanárjelöltek számára, kik egy évig akarnak Párisban tartózkodni a francia nyelv teljes elsajátítása céljából.

A Párist felkereső más országbeli tanárjelöltek számára készült a fenn említett művecske, mely különlenyomat — némi bővítéssel — a szerzőnek a wiesbadeni városi főreáliskola 1895/96. évi értesítőjében megjelent programmértekezéséről.

A munka nyolcz fejezetből áll, melyek czímei eléggé tájékoznak a könyv tartalmáról, ú. m.: 1. Bevezetés. 2. Előkészületek a külföldön való tartózkodásra. 3. Mily életkorban vállalkozzunk a külföldi tanulmányutra és mily tartamu legyen? 4. A tartózkodás helye. 5. A Párisban való tartózkodás ideje. 6. Szállás. 7. A gyakorlati nyelvismeret. 8. Tárgyismeretek.

Szerzőnk általános bevezetése után, mely az utazásra vonatkozólag találó megjegyzéseket tartalmaz, a francia nyelv kiejtésére vonatkozó igen praktikus tanácsokat osztogat és főleg a phonetikai kiejtésre vonatkozó művek szerzőivel foglalkozik, mint Passyval, kit legjobbnak tart, Bayerrel, Cöttannel, Koschovitzczal; de ezeknél sokkal több hasznát veszik a Párisba készülő tanárok és tanárjelöltek a pensionatusok ama felsorolásának, melyet Rossmann a következő fejezetben nyujt. A szerző ezeket személyes tapasztalatai alapján ajánlja a Párisba készülő idegéneknek. S itt oly adatot találunk, mely a most kiküldött vagy kiküldendő stipendistáinkra lehangelőlag fog hatni; ugyanis egy Párisban töltendő hónap költségeinek minimuma 300—500 frank, a mi a már